Stichting
De ZilverKamer Zeist

NIEUWSBRIEF | maart 2023

Te horen op zaterdag 8 april tussen 11 en 11.30 uur

Stichting De ZilverKamer Zeist is op zaterdag 8 april te gast in het *radioprogramma Slotstad Magazine van Slotstad RTV*, een informatief programma gepresenteerd door Ben Werner en Gijs Wildeman met studiogasten afgewisseld met muziek. Tussen 11.10 – 11.30 uur aandacht voor de expositie over 100 jaar Solafabriek.

Opening expositie

Maandag 17 april om 13.00 uur is de opening van de expositie *'100 jaar SOLA - Bestek met glans voor iedereen'*. U bent van harte welkom op het gemeentehuis van Zeist.

Bestek met glans voor iedereen

100 jaar SOLA

Van 17 april tot 22 september zal Stichting De ZilverKamer Zeist exposeren in de publiekshal (het HIP) van het gemeentehuis Zeist. De expositie is te bekijken tijdens de openingstijden van het gemeentehuis. *De toegang is gratis.*

Wat is er zoal te zien?

De expositie zal een tijdlijn zijn die de honderd jaar in beeld brengt. De gemaakt bestekken door de jaren, van het eerste tot het laatste geproduceerde bestek. Kinderbestekken met de daarbij behorende dozen krijgen aandacht. Objecten gemaakt voor gebruik in de keuken, het pollepelrekje, het gootsteenbakje en het bijbehorende schepje, pannen, schalen, kandelaars, servethouders etc. De grote variëteit aan thee- en koffielepeltjes die zijn gemaakt, de koffielepeltjes voor bedrijven en het Koninklijk

Huis.

Er is een vitrine met foto's, plaquettes en schilderijen van de familie. We laten zien wat Sola heeft gedaan aan promotie, onder andere de eerste bioscoopreclame's, de lichtbakken, de lijst met '*Hoe maak je bestek?*', folders, tijdschriften, krantenartikelen, advertenties en ga zo maar door. Het streven is geweest: '*Herkenning voor en door iedereen*'.

De fotowand laat de geschiedenis in woord en beeld zien door de jaren heen. De diverse bedrijfslogo's, het steeds weer aangepaste briefpapier, belangrijke gebeurtenissen (onder andere het inleveren van bestek) en vooral het beeld: '*Wat de Sola wilde zijn en gezien wilde worden*'.

Veel cassettes, dozen, achtergronden plaquettes, zelfs objecten zijn vakkundig gerestaureerd door Ad Campman, zodat ze tijdens de expositie maar zeker ook in de toekomst in een goede staat getoond kunnen worden.

De stichting hoopt dat ze een voor de bezoeker een waardevolle, herkenbare, overzichtelijke en fraaie expositie heeft neergezet. *Wij zien en lezen graag uw reacties.*

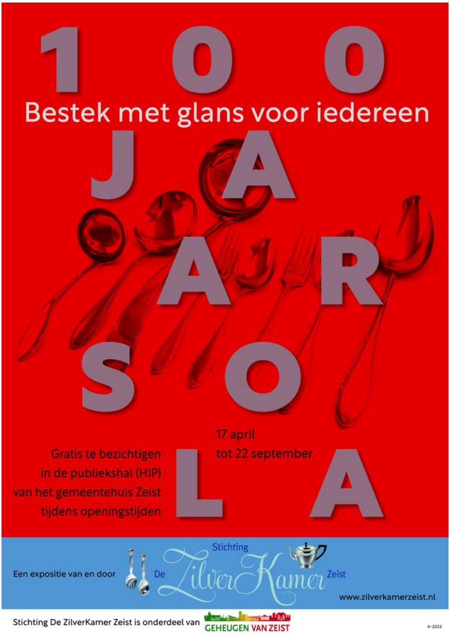

100 JAAR SOLA

Bestek met glans voor iedereen

17 april
tot 22 september

Gratis te bezichtigen
in de publiekshal (HIP)
van het gemeentehuis Zeist
tijdens openingstijden

Een expositie van en door Stichting De ZilverKamer Zeist

www.zilverkamerzeist.nl

Stichting De ZilverKamer Zeist is onderdeel van GEHEUGEN VAN ZEIST

4-2023

Hulp gewenst! – Het gaat om de producten die zijn afgebeeld op de afbeeldingen hieronder. Heeft u een of enkele van de objecten in uw bezit en wilt u ons helpen dan willen wij graag in contact met u komen. Stuur dan een e-mail (liefst met een foto van het object) naar: info@zilverkamerzeist.nl.

Klik hier om de onderstaande brochure te bekijken.

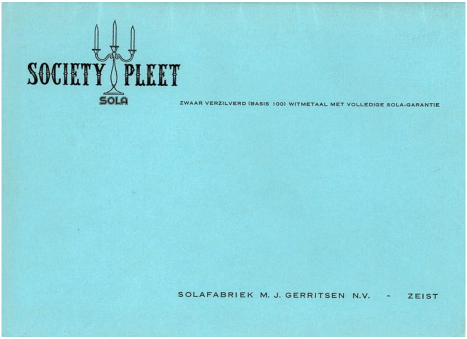
SOCIETY PLEET

SOLA

ZWAAR VERZILVERD (BASIS 100) WITMETAAL MET VOLLEDIGE SOLA-GARANTIE

SOLAFABRIEK M. J. GERRITSEN N.V. - ZEIST

Met dank aan onze sterverslaggever

Te lezen in de Stadspers van 22 maart 2023, het verhaal van de stichting, de expositie '100 jaar Sola' en de expositie over de 'Drie vorstinnen' in Het Slot. Leuk om te lezen en met dank aan de Stadspers voor het plaatsen.

SOLA
SOLA FABRIEKEN OPGERICHT 1902
M.J. GERRITSEN

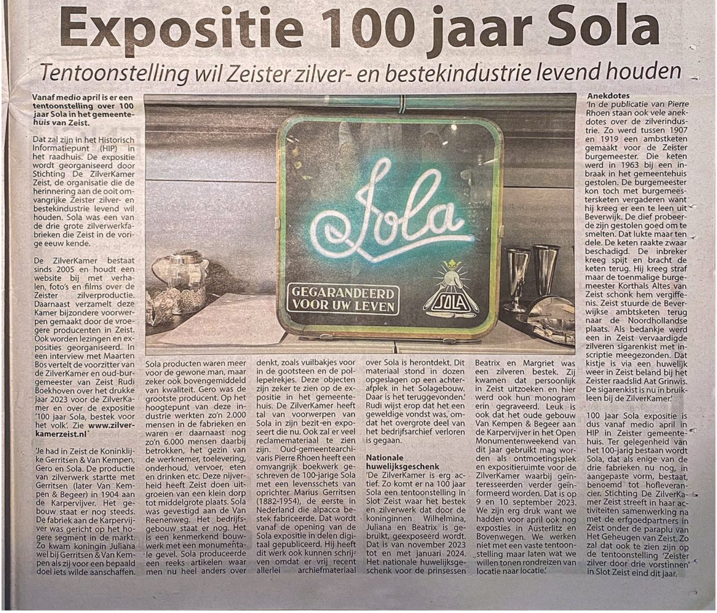
Sola
GEGARANDEERD VOOR UW LEVEN
SOLA

Expositie 100 jaar Sola

Tentoonstelling wil Zeister zilver- en bestekindustrie levend houden

Vanaf medio april is er een tentoonstelling over 100 jaar Sola in het gemeentehuis van Zeist.

Dat zal zijn in het Historisch Informatiepunt (HIP) in het raadhuis. De expositie wordt georganiseerd door Stichting De ZilverKamer Zeist, de organisatie die de herinnering aan de ooit omvangrijke Zeister zilver- en bestekindustrie levend wil houden. Sola was een van de drie grote zilverwerkfabrieken die Zeist in de vorige eeuw kende.

De ZilverKamer bestaat sinds 2005 en houdt een website bij met verhalen, foto's en films over de Zeister zilverproductie. Daarnaast verzamelt deze Kamer bijzondere voorwerpen gemaakt door de vroegere producenten in Zeist. Ook worden lezingen en exposities georganiseerd. In een interview met Maarten Bos vertelt de voorzitter van de ZilverKamer en oud-burgemeester van Zeist Rudi Boekhoven over het drukke jaar 2023 voor de ZilverKamer en over de expositie '100 jaar Sola, bestek voor het volk'. Zie **www.zilverkamerzeist.nl**’

'Je had in Zeist de Koninklijke Gerritsen & Van Kempen, Gero en Sola. De productie van zilverwerk startte met Gerritsen (later Van Kempen & Begeer) in 1904 aan de Karpervijver. Het gebouw staat er nog steeds. De fabriek aan de Karpervijver was gericht op het hogere segment in de markt. Zo kwam koningin Juliana wel bij Gerritsen & Van Kempen als zij voor een bepaald doel iets wilde aanschaffen. Sola producten waren meer voor de gewone man, maar zeker ook bovengemiddeld van kwaliteit. Gero was de grootste producent. Op het hoogtepunt van deze industrie werkten zo'n 2.000 mensen in de fabrieken en waren er daarnaast nog zo'n 6.000 mensen daarbij betrokken, het gezin van de werknemer, toelevering, onderhoud, vervoer, eten en drinken etc. Deze nijverheid heeft Zeist doen uitgroeien van een klein dorp tot middelgrote plaats. Sola was gevestigd aan de Van Reenenweg. Het bedrijfsgebouw staat er nog. Het is een kenmerkend bouwwerk met een monumentale gevel. Sola produceerde een reeks artikelen waar men nu heel anders over denkt, zoals vuilbakjes voor in de gootsteen en de pollepelrekjes. Deze objecten zijn zeker te zien op de expositie in het gemeentehuis. De ZilverKamer heeft tal van voorwerpen van Sola in zijn bezit-en exposeert die nu. Ook zal er veel reclamemateriaal te zien zijn. Oud-gemeentearchivaris Pierre Rhoen heeft een omvangrijk boekwerk geschreven de 100-jarige Sola met een levensschets van oprichter Marius Gerritsen (1882-1954), de eerste in Nederland die alpacca bestek fabriceerde. Dat wordt vanaf de opening van de Sola expositie in delen digitaal gepubliceerd. Hij heeft dit werk ook kunnen schrijven omdat er vrij recent allerlei archiefmateriaal over Sola is herontdekt. Dit materiaal stond in dozen opgeslagen op een achterafplek in het Solagebouw. Daar is het teruggevonden.' Rudi wijst erop dat het een geweldige vondst was, omdat het overgrote deel van het bedrijfsarchief verloren is gegaan.

Nationale huwelijksgeschenk
'De ZilverKamer is erg actief. Zo komt er na 100 jaar Sola een tentoonstelling in Slot Zeist waar het bestek en zilverwerk dat door de koninginnen Wilhelmina, Juliana en Beatrix is gebruikt, geëxposeerd wordt. Dat is van november 2023 tot en met januari 2024. Het nationale huwelijksgeschenk voor de prinsessen Beatrix en Margriet was een zilveren bestek. Zij kwamen dat persoonlijk in Zeist uitzoeken en hier werd ook hun monogram erin gegraveerd. Leuk is ook dat het oude gebouw Van Kempen & Begeer aan de Karpervijver in het Open Monumentenweekend van dit jaar gebruikt mag worden als ontmoetingsplek en expositieruimte voor de ZilverKamer waarbij geïnteresseerden verder geïnformeerd worden. Dat is op 9 en 10 september 2023. We zijn erg druk want we hadden voor april ook nog exposties in Austerlitz en Bovenwegen. We werken niet met een vaste tentoonstelling maar laten wat we willen tonen rondreizen van locatie naar locatie.'

Anekdotes
'In de publicatie van Pierre Rhoen staan ook vele anekdotes over de zilverindustrie. Zo werd tussen 1907 en 1919 een ambstketen gemaakt voor de Zeister burgemeester. Die keten werd in 1963 bij een inbraak in het gemeentehuis gestolen. De burgemeester kon toch met burgemeesterseketen vergaderen want hij kreeg er een te leen uit Beverwijk. De dief probeerde zijn gestolen goed om te smelten. Dat lukte maar ten dele. De keten raakte zwaar beschadigd. De inbreker kreeg spijt en bracht de keten terug. Hij kreeg straf maar de toenmalige burgemeester Korthals Altes van Zeist schonk hem vergiffenis. Zeist stuurde de Beverwijkse ambtsketen terug naar de Noordhollandse plaats. Als bedankje werd een in Zeist vervaardigde zilveren sigarenkist met inscriptie meegezonden. Dat kistje is via een huwelijk weer in Zeist beland bij het Zeister raadslid Aat Grinwis. De sigarenkist is nu in bruikleen bij de ZilverKamer.'

100 jaar Sola expositie is dus vanaf medio april in HIP in Zeister gemeentehuis. Ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan wordt Sola, dat als enige van de drie fabrieken nu nog, in aangepaste vorm, bestaat, benoemd tot hofleverancier. Stichting De ZilverKamer Zeist streeft in haar activiteiten samenwerking na met de erfgoedpartners in Zeist onder de paraplu van Het Geheugen van Zeist. Zo zal dat ook te zien zijn op de tentoonstelling 'Zeister zilver door drie vorstinnen' in Slot Zeist eind dit jaar.

Dank aan de familie Van der Steen

In haar eigen woorden: *‘In de afgelopen maanden hebben wij het huis opgeruimd van fam. Van der Steen in Doorn. Mijn schoonvader, dhr. J.H.R. van der Steen, heeft ongeveer 10 jaar bij de Solafabrieken gewerkt na zijn pensionering als militair. Dat is geweest in de 70-er jaren.*

We vonden in het huis nu nog aardig wat spullen die bij de Sola indertijd werden gekocht, zoals verzilverde bestekcassettes, ijscoupes, vingerkommetjes, servetringen, theelepels, enz. Zijn daar dingen bij die voor de zilverkamer interessant zijn? We willen ze dan graag overdragen.’

De stichting is altijd blij met zo’n bijzondere gift. Het is een prachtige aanvulling op hetgeen we reeds in ons bezit hebben. Wij zijn de familie Van der Steen dan ook zeer erkentelijk.

Aanwinst

De broodschaal van Van Wandelen

Natuurlijk wisten we van het bestaan, we hadden enkele jaren geleden de

broodschaal gemaakt door Henk van Wandelen voor het eerst gezien. En nu … zal de broodschaal binnenkort te bewonderen zijn tijdens een van de volgende exposities van de stichting. Het artikel *'Henk van Wandelen, een zilversmid'*
is op de site onder Publicaties te vinden.

Gemaakt als oefening

Volledig in zijn eigen tijd heeft Henk van Wandelen de broodschaal gemaakt. De liefde voor het materiaal en de kunst van het vakmanschap is af te lezen aan dit exemplaar. En de stichting is een meesterwerk rijker. Dank aan de familie dat we dit meesterwerk mochten overnemen.

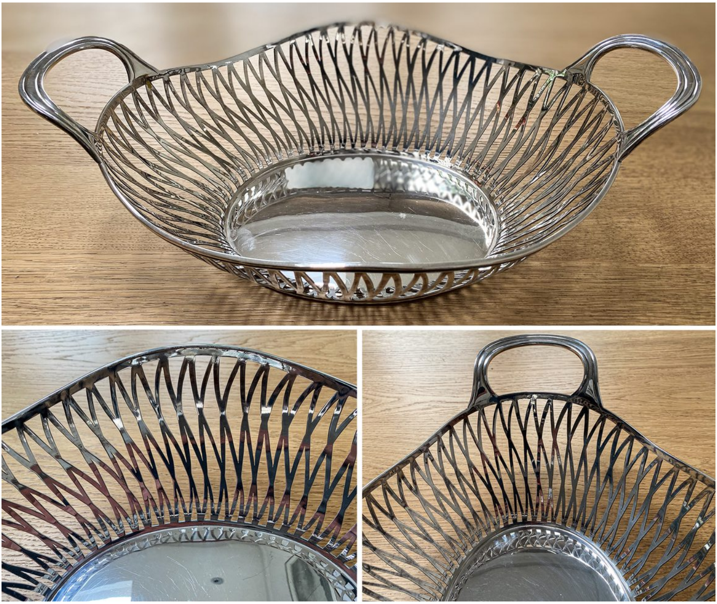

Overzichtsexpositie

Bovenwegen

Tijdens de maanden januari tot en met half april is er een overzichtsexpositie van de stichting te zien in Waranda Bovenwegen. Warande Bovenwegen is een wooncentrum/verpleeghuis dat prettig wonen en persoonsgerichte zorg biedt aan mensen met lichamelijke problemen. De toegang voor de expositie is gratis.

Prachtige overzichtelijke ruimte

Bij de ingang staan twee vitrines, bij de haard staan twee vitrines en er staat links achterin het restaurant een tafelvitrine. De expositie geeft een aardig beeld van de objecten die de stichting in de loop der jaren heeft verzameld. Zilver, verzilverd en alpaca bestek, maar ook kerkelijk vaatwerk, tin, kandelaars, pannen etc. het is teveel om op te noemen.

U bent van harte welkom om de expositie te bekijken onder het genot van een kopje koffie/thee en eventueel iets lekkers. Waranda Bovenwegen is dagelijks geopend van 9.00 tot 17.00 uur.

Deel je Museumkaart of leen die van een ander

Stichting De ZilverKamer Zeist is weliswaar geen officieel museum, want zelfs zonder Museumjaarkaart bent u welkom op de plaatsen waar de stichting exposeert.

Actie Museumjaarkaart van 1-7 april

Leen tijdens de Museumweek samen met 1,4 miljoen andere kaarthouders je Museumkaart uit. Geef je oma een museumbezoek, laat je bakker of slager cultuur proeven en check eens bij je buurman of hij een tentoonstelling kan waarderen. Zo kunnen we samen zo veel mogelijk mensen kennis laten maken met het bijzondere aanbod in musea. Leuk, want het museum is van en voor ons allemaal!

Het wel en wee van 2022

Jaarverslag

Als lezer van de nieuwsbrief, donateur, vriend, belangstellende heeft u het recht om te lezen hoe het met de stichting is gegaan het afgelopen jaar, het is een terugblik. Ieder eerste kwartaal van een nieuw jaar schrijven wij daarvoor het jaarverslag. Dit verslag is te vinden op de website onder de kop Contact - Jaarverslag 2022 of door hier te klikken.

Vijf nieuwe artikelen

Uit de eigen collectie – Plaquette op de capitulatie

In *Penningkundige geschiedenis van de oorlogsjaren 1940-1945* in het Jaarboek van het Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Munt- en Penningkunde, XXXVII (1950). beschrijft dr. W.F. Bax (1891-1961) op pagina 52 onder nummer 22 een plaquette gemaakt in Zeist.

Wat is het verschil tussen penning en plaquette?

Een *penning* is een ronde metalen schijf, waarop aan voor- en keerzijde, hetzij in reliëf, hetzij verdiept gegraveerd, voorstellingen en opschriften zijn aangebracht en wel zo, dat het opschrift op de keerzijde een nadere verklaring is van de voorstelling op de voorzijde. Is deze schijf niet rond maar rechthoekig, vierkant, ovaal of van andere vorm, dan spreekt men van *plaquette*.

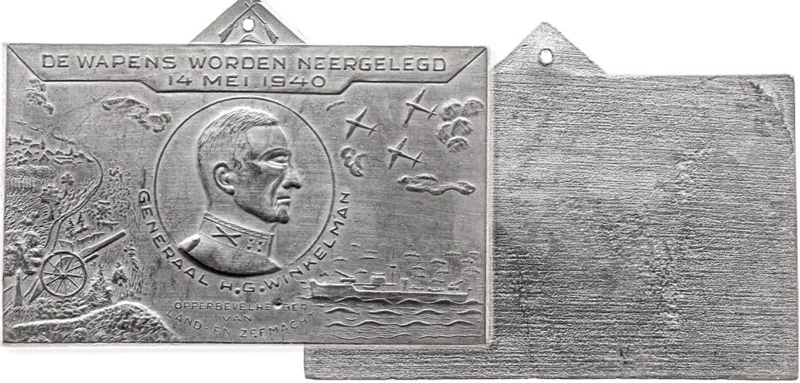
DE WAPENS WORDEN NEERGELEGD
14 MEI 1940
GENERAAL H.G. WINKELMAN
OPPERBEVELHEBBER VAN LAND- EN ZEEMACHT

Klik hier om het verhaal te lezen.

Komt den soldaat verveling plagen, … Tijdens mobilisatie 1939-1940 biedt Gerritsen & Van Kempen als ontspanning koperzaagwerk

Mogelijk is menige familie nog in bezit van een stuk huisvlijt dat door hun vader, opa of overgrootvader, toen deze in 1939-1940 was gemobiliseerd, met hulp van de zilverfabriek Gerritsen & Van Kempen in Zeist is gemaakt.

Die voorwerpen zijn niet gekeurd en verwijzen niet direct naar Gerritsen & Van Kempen, maar misschien herkent men de voorwerpen aan de hand van de foto's die in dit artikel zijn opgenomen. Of kent men in de familie het verhaal achter het voorwerp.

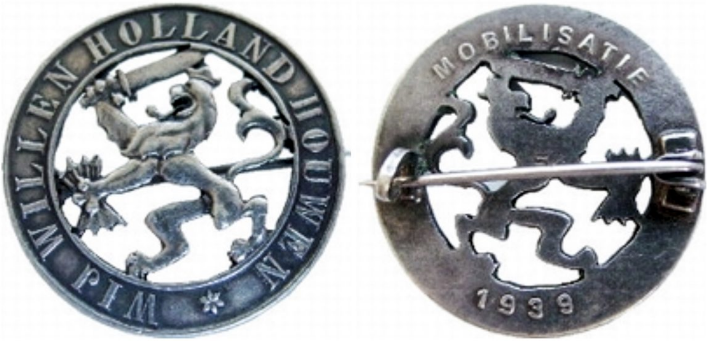

Klik hier om het verhaal te lezen.

Uit de eigen collectie – Drie oorlogspenningen van Pieter Starreveld

In het Jaarboek van het Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Munt- en Penningkunde, XXXVII (1950) beschrijft dr. W.F. Bax onder de titel *Penningkundige geschiedenis van de oorlogsjaren 1940-1945* alle Nederlandse onderscheidingen en penningen, die tijdens en na de bezetting naar aanleiding van oorlogsgebeurtenissen werden geslagen.

Zijn overzicht telt 106 penningen. Ze betre en zowel de spoorwegstaking, de strijd van de Canadezen, de terugkeer van een populaire burgemeester, de luchtbescherming, de hulp van de Deense advocaten, als de brandweer van Van Houten's Cacaofabriek te Weesp.

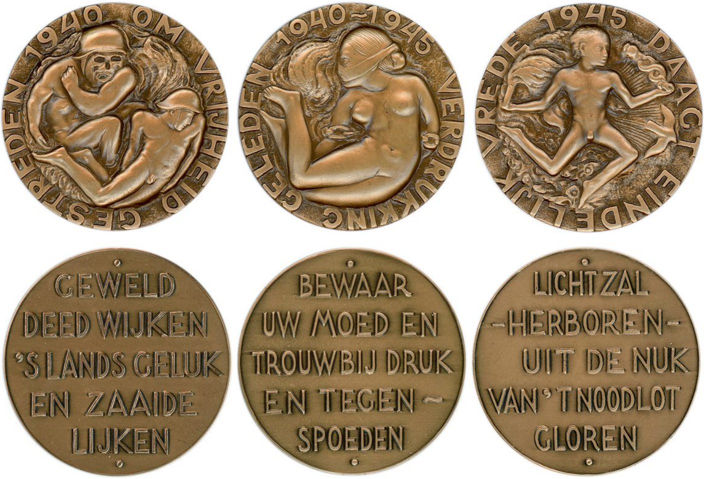
1940 OM VRIJHEID GESTREDEN
1940–1945 VERDRUKKING GELEDEN
1945 DAAGT EINDELIJK VREDE
GEWELD DEED WIJKEN 'S LANDS GELUK EN ZAAIDE LIJKEN
BEWAAR UW MOED EN TROUW BIJ DRUK EN TEGEN~SPOEDEN
LICHT ZAL -HERBOREN- UIT DE NUK VAN 'T NOODLOT GLOREN

Klik hier om het verhaal te lezen.

Uit de eigen collectie – J.A.A. Gerritsen dubbel geportretteerd

Ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan op 1 juli 2022 verleende koning Willem-Alexander aan de Nederlandse Metaalwarenfabriek M.J. Gerritsen (Sola-Fabriek) B.V. het recht tot het voeren van het Koninklijk Wapen met de toevoeging Bij Koninklijke beschikking Hofleverancier. Burgemeester Janssen reikte de beschikking en het predicaat op 29 augustus 2022 aan de directie van de Sola uit.

Het was slechts voor deze ene dag, maar zij leverde een onverwacht ontdekking op: twee olieverf portretten van goud- en zilversmid Johannes Albertus Adolf (Jan) Gerritsen (1841-1925), de stamvader van de Zeister zilverindustrie en van Sola Switzerland gevestigd in Emmen bij Luzern. Zowel in Zeist - nakomelingen van Albertus Gerritsen (1921-1999) - als in Zwitserland - nakomelingen van Frans Jan

Gerritsen (1917-2015) - wordt de directie gevoerd door de vijfde generatie Gerritsen, zijn achterachterkleinkinderen. Een verwijzing naar het artikel ***'De Amsterdamse voorgeschiedenis'*** is hier op zijn plaats.

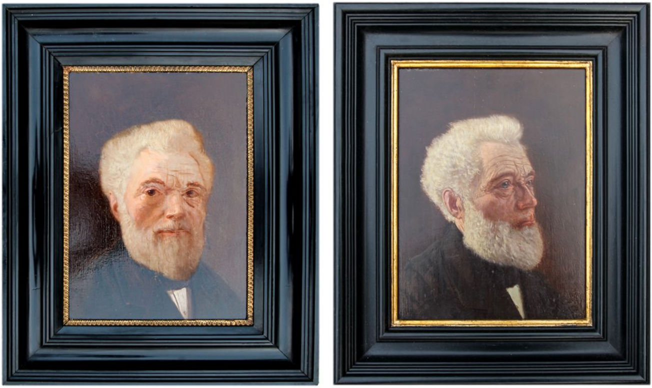

Klik hier om het verhaal te lezen.

Uit het fotoarchief – Een kiekje van Frans Decoster (1885-1962)

Tussen de foto's in het archief van Stichting De Zilverkamer Zeist zit een sepiakleurig familiekiekje. Slechts 80 x 52 mm groot. Ooit zat deze foto opgeplakt in een album. Op de rand van de foto staat in een priegelig handschri dat dit de familie Decoster is en hij *'aalmoezenier later 1920 vertegenwoordiger Gerofabriek in Laeken/Brussel'*. Onze nieuwsgierigheid is gewekt.

'Een groote, forsche verschijning, imponeerend gezicht, zachte, vriendelijke oogen.' 'zoet-vloeiend Vlaamsch' — P.J. Risseeuw, in Christelijke schrijvers van dezen tijd (1930).

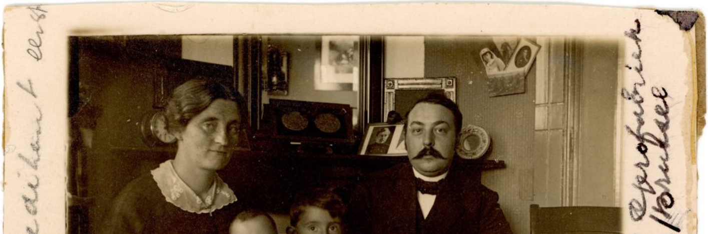

fam. Decoster andries en Susanna
1920 verlegen

Klik hier om het verhaal te lezen.

Speciaal voor de Pasen

Je kunt je zachtgekookt eitje beter niet met een zilveren lepel eten. Waarom eigenlijk niet? De zilveren of verzilverde lepel heeft invloed op de smaak. 'Gebruik nooit een zilveren lepeltje om een gekookt ei te eten. Het ei kan namelijk een chemische reactie aangaan met het zilver.'
Dat klinkt ongezond en is het dat ook? 'Ongezond is het niet echt, maar de smaak is onplezierig en het zorgt bovendien voor verkleuring van het zilver.'
De zilveren smaak beïnvloeding mag duidelijk zijn, maar hoe eten we dan ons gekookte eitje? Wil je een chemische reactie tijdens het eten van een gekookt ei voorkomen? Neem dan een lepeltje van parelmoer of hoorn. Als dat niet lukt, is plastic of porselein smaaktechnisch de beste keuze.

Fijne Paasdagen

Vrienden, wij zoeken vrienden

Stichting De ZilverKamer Zeist

Voor een kleine stichting als De ZilverKamer Zeist zonder donateurs zijn de kosten best hoog. U kunt de stichting steunen door een financiële schenking of in de vorm van zilveren of verzilverde voorwerpen. Documentatie van en over de zilverindustrie in Zeist is ook zeer welkom.

Een kleine moeite een groots gebaar — Rabobank NL34 RABO 0309 9885 51
De ZilverKamer is een Anbi-instelling, u kunt gebruikmaken van de desbetreffende regeling. Zie daarvoor op de site van de stichting:
www.zilverkamerzeist.nl/contact.html.

Voor schenkingen in welke vorm dan ook kunt u contact opnemen met Stichting De ZilverKamer Zeist: vriend@zilverkamerzeist.nl

Om het makkelijker te maken — Klik hier voor een betaalverzoek voor **Donatie 2023**.
Hiermee kunt u doneren om **de site en de nieuwsbrief** van Stichting De ZilverKamer Zeist in de lucht te houden.
U kunt via elke bank in Nederland betalen. *Alvast veel dank!*

Laat uw kennissen en vrienden niets missen, schrijf ze in voor ons nieuwsbrief.
Stuur een e-mail met voor- en achternaam en het verzoek om de nieuwsbrief te ontvangen naar: info@zilverkamerzeist.nl. of ga naar de knop Nieuwsbrief op de site en klik op de blauwe knop.

Stichting De ZilverKamer Zeist

Stichting De ZilverKamer Zeist is partner van de vereniging Geheugen van Zeist.
Binnen deze vereniging zoekt Stichting De ZilverKamer Zeist
naar samenwerking met de andere partners.

Stichting De ZilverKamer Zeist is onderdeel van het:

GEHEUGEN VAN ZEIST

E-mailadres en website
info@zilverkamerzeist.nl | www.zilverkamerzeist.nl

Copyright (C) 2023 ZilverKamer Zeist. All rights reserved.

U ontvangt deze e-mail als vriend van Stichting De ZilverKamer Zeist - www.zilverkamerzeist.nl

ZilverKamer Zeist
Het Rond 1
Zeist, 3701HS
Netherlands

Add us to your address book
Aanpassen van het e-mailadres | Uitschrijven uit de ontvangstlijst